

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 240 din 17.02.2021

Dosar nr: 24A/2020

Petiția nr: 7566/24.11.2020

Autosesizare: Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării

Reclamat: Klaus Werner Iohannis

Obiect: afirmația: „Sănătatea publică este amenințată de COVID, iar politica românească de PSD”

I. Numele, domiciliul și sediul părților

I. 1. Numele și sediul instituției care a formulat autosesizarea

1. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, Piața Valter Mărăcineanu nr. 1-3, sector 1, București;

I. 2. Numele și domiciliul procedural al reclamatului

2. Klaus Werner Iohannis, Administrația Prezidențială, Palatul Cotroceni, Bulevardul Geniului nr. 1-3, sector 6, București.

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

3. Reclamatul, la data de 07.10.2020, a afirmat următoarele: „Sănătatea publică este amenințată de COVID, iar politica românească de PSD”.

III. Procedura de citare

4. În temeiul art. 20, alin. 4 din **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată (în continuare **O.G. nr. 137/2000**), s-a îndeplinit procedura de citare.

5. Reclamatul au fost citat având în vedere condițiile de pandemie (fila 2 din dosar).

IV. Susținerile părților

Susținerile în autosesizare

6. Autosesizarea înregistrată la CNCD cu **nr. 7566/24.11.2020** (fila 1 din dosar) se arată că reclamatul, președinte la României, la data de 07.10.2020 a afirmat: „Sănătatea publică este amenințată de COVID, iar politica românească de PSD”.

Susținerile reclamatului

7. Administrația Prezidențială, în numele reclamatului, dar fără semnătura lui, a depus la dosar punct de vedere înregistrat la CNCD cu **nr. 8227/28.12.2020** (filele 3-22 din dosar) în care arată următoarele:

- are calitate de reprezentat al reclamatului;
- Președintele României beneficiază de imunitate;
- fapta sesizată nu reprezintă discriminare, neavând ca scop restrângerea unui drept;

- mesajul a fost transmis tuturor persoanelor, fără discriminare;
- nu se întrunesc elementele constitutive ale faptei de discriminare;
- fapta se încadrează în limitele libertății de exprimare;
- nu există legătură de cauzalitate între fapta și urmările sale;
- fapta nu a fost săvârșită cu vinovăție;
- contextul afirmației a fost pandemia;
- autosesizarea nu a fost motivată;
- invocă jurisprudența în domeniu.

A depus la dosar înscrisuri (filele 23-42 din dosar).

V. Motivele de fapt și de drept

8. Colegiul director constată că reclamatul, președinte la României, la data de 07.10.2020, cu ocazia unei conferințe de presă, a afirmat: *„Sănătatea publică e amenințată de COVID-19, iar politica românească e amenințată de PSD. Sunt două pericole și trebuie să ne adresăm și într-o parte, și în cealaltă parte. După alegeri, este evident că această creștere a numărului de bolnavi ne îngrijorează mai mult decât alegerile care vor veni”*.

9. Având în vedere apărarea formulată de reclamat, trebuie precizate anumite elemente procedurale:

a) Autosesizarea a fost motivată în fapt (arătând afirmația care reprezintă obiectul cauzei) și în drept (arătând articolele din **O.G. nr. 137/2000** pe baza cărora urmează a fi analizată obiectul autosesizării). O motivare exagerată a autosesizării ar ridica problema antepronunțării, astfel este indicat a se evita. Autosesizarea este suficient motivată dacă partea reclamată înțelege la ce se referă ea. Având în vedere apărarea reclamatului, în mod evident a înțeles autosesizarea.

b) Președintele României nu beneficiază de imunitate absolută. Actualul președinte al României a mai fost amendat contravențional pentru fapte de discriminare, ca și președintele anterior, instanțele menținând constatările CNCD și amenziile contravenționale aplicate.

10. În consecință, se resping excepțiile procedurale invocate de partea reclamată.

11. **O.G. nr. 137/2000**, la art. 2 alin. 1 prevede: *„Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate,*

a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.

12. Este evident faptul că nu este necesar ca cel care comite discriminarea să și urmărească acest scop, fiind suficient dacă se creează efectul restrângerii unui drept. În domeniul discriminării este extrem de greu de stabilit scopul urmărit, astfel nu doar legislației României are această formulare, dar și tratatele internaționale ratificate de România în domeniul discriminării (spre exemplu (spre exemplu art. 1 alin. 3 din **Directiva 2000/78/CE a Consiliului Uniunii Europene** definește hărțuirea ca fiind un comportament care „are ca obiectiv sau ca efect lezarea demnității unei persoane și crearea unui mediu de intimidare, ostil, degradant, umilitor sau ofensator”). Totodată este greu de presupus că Președintele României, având consilieri anagajați, totodată beneficiind de serviciile unei întregi instituții (Administrația Prezidențială) nu este în stare să prevadă efectele afirmațiilor sale.

13. Conform definiției legalem se poate considera discriminare

- o diferențiere
- bazată pe un criteriu
- care atinge un drept.

14. Analiza diferențierii se realizează prin compararea a două situații (art. 1 alin. 3 al **O.G. nr. 137/2000**: „exercitarea drepturilor enunțate în cuprinsul prezentului articol privește persoanele aflate în situații comparabile”).

15. Prin nediferențiere judecătorii Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) înțeleg în primul rând tratamentul egal al persoanelor care se află în situație similară sau analoagă: „art. 14 protejează persoanele plasate în situație similară” (**Marckx împotriva Belgiei**, 13 iunie 1979, §32) sau „analoagă” (**Van der Mussel împotriva Belgiei**, 23 noiembrie 1983, §46) ori „relevant similară” (**Fredin împotriva Suediei**, 18 februarie 1991, §60), ulterior fiind utilizată sintagma „analoagă ori relevant similară” (**Sheffield și Horsham împotriva Regatului Unit**, 30 iulie 1998, §75).

16. Colegiul director constată că, din punctul de vedere al dreptului la demnitate, persoanele simpatizante cu PSD se află în situație similară cu alte persoane.

17. Fapta de discriminare este determinată de existența unui criteriu, iar între acest criteriu și faptele imputate reclamatului trebuie să existe un raport de cauzalitate.

18. Criteriul de diferențiere este cel de convingere politică, reclamatul s-a referit în mod expres la PSD.

19. Privind restrângerea drepturilor, Colegiul director constată incidența art. 15 din **O.G. nr. 137/2000**, care stabilește: „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intra sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umiltoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia.” Afirmația a fost făcută în public, referindu-se la un partid politic parlamentar în comparație cu o boală care a creat o pandemie, milioane de persoane decedate în toată lumea, restricții fără precedent. Astfel afirmația vizează crearea unei atmosfere ostile față de partid, care produce efecte și asupra simpatizanților acestui partid. În contextul mesajului

această afirmație nu are nici o relevanță, un scop anume, alta decât a ostiliza relațiile politice în societate.

20. Astfel fapta reclamatului de a afirma: „*Sănătatea publică este amenințată de COVID, iar politica românească de PSD*” reprezintă discriminare, întrucât a creat o deosebire pe criteriul convingerilor politice, care a avut efect restrângerea exercitării, în condiții de egalitate, a dreptului la demnitate.

21. Având în vedere caracterul cauzei, Colegiul director trebuie să analizeze limita dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitate. De regulă Colegiul director se bazează pe jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) în acest domeniu extrem de complex.

22. CEDO analizează, în ordine, următoarele aspecte:

- existența unei limitări a libertății de exprimare;
- legalitatea restrângerii libertății de exprimare prin
 - existența unei norme juridice care prevede restrângerea;
 - calitatea normei juridice, și anume
 - accesibilitatea;
 - precizitatea;
 - previzibilitatea normei;
- legitimitatea restrângerii, ceea ce trebuie să fie prevăzută de **Convenție** (pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești);
- necesitatea restrângerii într-o societate democratică.

23. În mod evident, orice sancționare a limbajului discriminatoriu, chiar și doar printr-un avertisment de natură contravențională, reprezintă o limitare a libertății de exprimare.

24. Privind legalitatea restrângerii, situația din România este cât se poate de clară. **Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale** promovează respectarea dreptului la demnitate; există și o protejare a dreptului la demnitate prin art. 15 al **Ordonanței de guvern nr. 137/2000 privind combaterea tuturor formelor de discriminare**, republicată, accesibilă (prin publicarea în **Monitorul Oficial al României**), cu sancțiuni evidente. Sunt relevante și prevederile art. 30 al **Constituției României** care asigură libertatea de exprimare, cu următoarele limite:

„(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

(7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război, de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.”

25. Legitimitatea sancționării este dată prin nevoia de a proteja, în principal, reputația și drepturile altora, dar se poate invoca, spre exemplu, și siguranța publică, apărarea ordinii, protecția moralei etc. Dreptul la demnitate trebuie protejat, cum arată **Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale**, care consideră că dreptul la demnitate este una dintre valorile supreme, iar lezarea acestui drept poate fi sancționată chiar și penal: „*Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 din Codul penal, îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este necircumstanțiat, iar săvârșirea lor se poate produce direct, prin viu grai, prin texte publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale. Indiferent de modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit — simpli cetățeni, oameni politici, ziariști etc. —, faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană,*

demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ele ar conduce la reacția de facto a celor ofensați și la conflicte permanente, de natură să facă imposibilă conviețuirea socială, care presupune respect față de fiecare membru al colectivității și prețuirea în justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art.1 alin.(3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme.”

26. Necesitatea restrângerii într-o societate democratică este elementul cel mai subiectiv din analiza CEDO. Având în vedere acest fapt, CEDO a elaborat un set de principii aplicabile în domeniu:

- a) libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale societății democratice, și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale autorealizării individuale (**HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49; **GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI**, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; **LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 41; **CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42; **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49; **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31; **WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 52; **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 46; **FRESSOZ și ROIRE împotriva FRANȚEI** [Marea Cameră], nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, § 45; **CEYLAN împotriva TURCIEI** [Marea Cameră], nr. 23556/94, 8 iulie 1999, § 74; **ERDOĞDU și INCE împotriva TURCIEI**, nr. 25067/94 și 25068/94, 8 iulie 1999, § 47; **GERGER împotriva TURCIEI**, nr 24919/94, 8 iulie 1999, § 46; **SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 57/i; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 1**, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, § 58; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 4**, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, § 54; **OKÇUOĞLU împotriva TURCIEI**, nr 24246/94, 8 iulie 1999, § 43/i; **ÖZTÜRK împotriva Turciei** [Marea Cameră], nr. 22479/93, 28 septembrie 1999, § 64; **NILSEN și JOHNSEN împotriva NORVEGIEI** [Marea Cameră], nr. 23118/93, 25 noiembrie 1999, § 43; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39; **KARKIN împotriva TURCIEI**, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003, § 27; **ERDOĞDU împotriva TURCIEI**, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, § 52; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39; **İBRAHİM AKSOY împotriva TURCIEI**, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000, § 51; **E.K. împotriva TURCIEI**, nr 28496/95, 7 februarie 2002, § 69; **GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 37);
- b) libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indifferente, ci și cele care ofensează, șochează sau incomodează statul sau orice parte a populației; acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și înțelegerii, fără de care nu poate exista o societate democratică; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângerii trebuie stabilite în mod convingător (**HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49; **GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI**, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; **CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42; **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49; **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 46; **FRESSOZ și ROIRE împotriva FRANȚEI** [Marea Cameră], nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, § 45; **CEYLAN împotriva TURCIEI** [Marea Cameră], nr. 23556/94, 8 iulie 1999, § 74; **ERDOĞDU și INCE împotriva TURCIEI**, nr. 25067/94 și 25068/94, 8 iulie 1999, § 47; **GERGER împotriva TURCIEI**, nr 24919/94, 8 iulie 1999, § 46; **SÜREK și**

- ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 57/ii; **OKÇUOĞLU împotriva TURCIEI**, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, § 43/i; **ÖZTÜRK împotriva Turciei** [Marea Cameră], nr. 22479/93, 28 septembrie 1999, § 64; **NILSEN și JOHNSEN împotriva NORVEGIEI** [Marea Cameră], nr. 23118/93, 25 noiembrie 1999, § 43; **ERDOĞDU împotriva TURCIEI**, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, § 52; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39/i; **E.K. împotriva TURCIEI**, nr. 28496/95, 7 februarie 2002, § 69; **KARKIN împotriva TURCIEI**, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003, § 27);
- c) exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități (**HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49; **GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI**, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979); astfel, între altele, în contextul opiniilor religioase și credințelor este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, ofensează alții, profanează sau care reprezintă o ingerință în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane; statele au o marjă de apreciere când reglementează libertatea de exprimare în relație cu afirmații care ofensează convingerile personale, în special cele morale sau religioase (**OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49; **WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 52; **GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 37);
- d) în cazul moralității nu este posibil să se ajungă la un concept uniform european privind semnificația religiei în societate; chiar și în interiorul unui stat pot exista variații ale conceptului; prin urmare nu este posibil să se ajungă la o definiție comprehensivă privind ce reprezintă o limitare permisibilă a libertății de exprimare dacă exprimarea se îndreaptă împotriva sentimentului religios al altora; o marjă de apreciere trebuie lăsat prin urmare autorităților naționale în a stabili necesitatea unei astfel de limitări; această situație însă nu exclude o supervizare din partea CEDO (**OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 50; **WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 58);
- e) îndatoririle și responsabilitățile legate de exercitarea libertății de exprimare au o semnificație specială în situații de conflict sau de tensiuni, o grijă particulară trebuie manifestată față de vehicularea prin presă a limbajului urii sau a promovării violenței (**SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 63; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 4**, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, § 60; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 42)
- f) toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar ca în societățile democratice să se sancționeze sau chiar să se prevină orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță, cu condiția ca orice formalitate, condiție, restricție sau amendă impusă să fie proporțională cu legitimitatea invocată (**GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 40);
- g) art. 17 al **Convenției** previne ca grupurile totalitare sau persoanele care incită la ură rasială să exploateze în propriul interes principiile enunțate, întrucât scopul acestor grupări este de a distruge drepturile și libertățile; această prevedere se referă și la activitățile politice (**GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI**, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; **OHENSBERGER împotriva AUSTRIEI**, nr. 21318/93, 2 septembrie 1994);

- h) abuzul cu libertatea de exprimare nu este combatibil cu democrația și drepturile omului, încalcă drepturile altora (**WITZSCH împotriva GERMANIEI**, nr. 7485/03, 13 decembrie 2005);
- i) anumite expresii concrete reprezintă un limbaj al urii, care pot insulta indivizi sau grupuri de persoane, iar aceste expresii nu se bucură de protecția articolului 10 al **Convenției (JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 35; **GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 41);
- j) atacurile vehemente împotriva grupurilor religioase sau etnice sunt incompatibile cu valorile proclamate și garantate de Convenție, și anume toleranța, pacea socială și nediscriminarea (**NORWOOD împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 23131/03, 16 noiembrie 2004, **IVANOV împotriva RUSIEI**, nr. 35222/04, 20 februarie 2007);
- k) se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă; statele au o anumită marjă de apreciere privind existența nevoii, dar această apreciere se completează cu supervizarea europeană atât a legislației cât și a modului de aplicare al legislației de instanțele independente; CEDO este împuternicit să ofere interpretarea în ce măsură restricția sau sancționarea este reconciliabilă cu libertatea de exprimare (**HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49; **LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 39; **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 50; **WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 53; **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 52; **LEHIDEUX și ISORNI împotriva FRANȚEI**, nr. 55/1997/839/1047, 23 septembrie 1998, § 51; **FRESSOZ și ROIRE împotriva FRANȚEI** [Marea Cameră], nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, § 45; **CEYLAN împotriva TURCIEI** [Marea Cameră], nr. 23556/94, 8 iulie 1999, § 74; **ERDOĞDU și INCE împotriva TURCIEI**, nr. 25067/94 și nr. 25068/94, 8 iulie 1999, § 47; **GERGER împotriva TURCIEI**, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, § 46; **SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 57/iii; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 1**, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, § 58; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 4**, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, § 54; **OKÇUOĞLU împotriva TURCIEI**, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, § 43/ii; **ÖZTÜRK împotriva Turciei** [Marea Cameră], nr. 22479/93, 28 septembrie 1999, § 64; **NILSEN și JOHNSEN împotriva NORVEGIEI** [Marea Cameră], nr. 23118/93, 25 noiembrie 1999, § 43; **NEWS VERLAGS GMBH & CoKG împotriva AUSTRIEI**, nr. 31457/96, 11 ianuarie 2000, § 52; **ERDOĞDU împotriva TURCIEI**, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, § 53; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39; **İBRAHİM AKSOY împotriva TURCIEI**, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000, § 53; **E.K. împotriva TURCIEI**, nr. 28496/95, 7 februarie 2002, § 71; **KARKIN împotriva TURCIEI**, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003, § 29-30; **GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 38);
- l) în exercitarea supervizării, CEDO analizează atât conținutul cât și contextul afirmațiilor în cauză; restrângerea trebuie să fie proporțională cu legitimitatea restrângerii, autoritățile trebuie să justifice relevanța și suficiența lor (**JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31; **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 52; **LEHIDEUX și ISORNI împotriva FRANȚEI**, nr. 55/1997/839/1047, 23 septembrie 1998, § 51; **FRESSOZ și ROIRE împotriva FRANȚEI** [Marea Cameră], nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, § 45; **ERDOĞDU și INCE împotriva TURCIEI**, nr. 25067/94 și 25068/94, 8 iulie 1999, § 47; **GERGER împotriva TURCIEI**, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, § 46; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 1**, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, § 58; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 4**, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, § 54; **OKÇUOĞLU împotriva TURCIEI**, nr. 24246/94,

8 iulie 1999, § 43/iii; **ÖZTÜRK împotriva Turciei** [Marea Cameră], nr. 22479/93, 28 septembrie 1999, § 64; **NILSEN și JOHNSEN împotriva NORVEGIEI** [Marea Cameră], nr. 23118/93, 25 noiembrie 1999, § 43; **NEWS VERLAGS GMBH & CoKG împotriva AUSTRIEI**, nr. 31457/96, 11 ianuarie 2000, § 52; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39); trebuie să existe o proporționalitate între impactul afirmației sancționate și sancțiune (**LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 40; **GERGER împotriva TURCIEI**, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, § 50; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39); orice formalitate, condiție, restricție sau penalitate impusă considerată a fi necesară într-o societate democratică pentru sancționarea sau chiar prevenirea atacurilor indecente asupra obiectelor venerației religioase trebuie să fie proporționată cu scopul legitim urmărit (**OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49);

- m) **Convenția** nu lasă prea mult spațiu restricțiilor în domeniul discursurilor politice sau discursurilor care ating interesul general; permisivitatea privind criticile față de guvern trebuie să fie mai pronunțată decât privind cetățeni privați, chiar și politicieni; într-un sistem democratic acțiunile guvernului trebuie urmărite îndeaproape nu doar de către autoritățile legislative și judiciare, dar și de opinia publică; poziția dominantă ce ocupă guvernul îi recomandă să nu utilizeze sancțiunile penale, întrucât are alte posibilități de a răspunde la atacuri și critici injuste; autorităților competente ale statului rămân suficiente posibilități de a adopta, în calitatea lor de garanți ai ordinii publice, măsuri de sancționare adecvate fără ca acestea să devină excesive; totuși în situația în care afirmațiile incită la violență împotriva unor persoane sau oficiali ori împotriva unui segment al societății, autoritățile statului se bucură de o apreciere mai largă când examinează necesitatea restrângerii libertății de exprimare (**CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42; **WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 58; **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 54; **GERGER împotriva TURCIEI**, nr. 24919/94, 8 iulie 1999, § 46; **SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 60; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 1**, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, § 61; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 4**, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, § 57; **OKÇUOĞLU împotriva TURCIEI**, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, § 46; **ERDOĞDU împotriva TURCIEI**, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, § 62; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 40; **İBRAHİM AKSOY împotriva TURCIEI**, nr. 28635/95, 30171/96 și 34535/97, 10 octombrie 2000, § 52; **E.K. împotriva TURCIEI**, nr. 28496/95, 7 februarie 2002, § 70; **KARKIN împotriva TURCIEI**, nr. 43928/98, 23 septembrie 2003, § 28);
- n) libertatea de exprimare are o importanță specială pentru politicieni sau persoanele alese ca reprezentanții unui electorat, care trebuie să-și atragă atenția asupra preocupării lor; limitarea libertății de exprimare pentru un politician aflat în opoziție sau pentru un parlamentar solicită un examen mai temeinic din partea CEDO (**CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42; **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 46);
- o) fără dubii, libertatea discursului politic nu este absolut prin natura sa, statele pot introduce restricții și sancțiuni, CEDO având rolul final de a analiza compatibilitatea acestor măsuri cu libertatea de exprimare (**INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 53)
- p) presa joacă un rol esențial într-o societate democratică; deși nu trebuie să treacă de anumite limite, cum ar fi privind securitatea națională, integritatea teritorială, amenințarea cu violență, prevenirea dezordinii și criminalității, respectarea reputației și drepturilor altora, necesitatea de a preveni transmiterea unor informații

confidențiale, are sarcina de a oferi — într-o manieră conformă cu obligațiile și responsabilitățile sale — informații și idei de interes public, în particular în chestiuni politice, inclusiv cele care divid societatea dar și cele care prezintă justiția; libertatea presei reprezintă unul din cele mai bune posibilități de a crea o opinie privind ideile și atitudinile liderilor politici; libertatea jurnalistică acoperă posibila recurgere la un grad de exagerare, chiar și provocare (**LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 41-42; **CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42; **DE HAES și GIJSELS împotriva BELGIEI**, nr. 19983/92, 24 februarie 1997, § 37; **FRESSOZ și ROIRE împotriva FRANȚEI** [Marea Cameră], nr. 29183/95, 21 ianuarie 1999, § 45; **SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 58; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 1**, nr. 26682/95, 8 iulie 1999, § 59; **SÜREK împotriva TURCIEI NR. 4**, nr. 24762/94, 8 iulie 1999, § 55; **OKÇUOĞLU împotriva TURCIEI**, nr. 24246/94, 8 iulie 1999, § 44; **ERDOĞDU împotriva TURCIEI**, nr. 25723/94, 15 iunie 2000, § 52; **ŞENER împotriva TURCIEI**, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 41);

- q) presa nu are doar dreptul ci și obligația de a prezenta informații de interes public conform dreptului publicului de a primi aceste informații (**JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31);
- r) nu se protejează doar informația în sine, dar și forma prin care se aduce la cunoștința opiniei publice (**JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31);
- s) stabilirea pedepselor este în principiu de competența instanțelor naționale, CEDO consideră totuși că aplicarea pedepsei închisorii pentru o infracțiune în domeniul presei nu este compatibilă cu libertatea de exprimare a jurnaliștilor, decât în circumstanțe excepționale, mai ales atunci când au fost grav afectate alte drepturi fundamentale, ca de exemplu în cazul utilizării limbajului urii sau incitării la violență (**CUMPĂNĂ și MAZĂRE împotriva ROMÂNIEI**, nr. 33348/96, 17 decembrie 2004, § 115);
- t) principiile privind libertatea de exprimare vizează și funcționarii publici, deși este legitimat ca statul să impună față de ei obligația discreției, ținând cont de statutul lor special (**AHMED și alții împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 65/1997/849/1056, 2 septembrie 1998, § 56).

27. Aplicând principiile CEDO, constatăm următoarele:

- exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități, astfel este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, ofensează alții, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane (pct. 28, lit. b) — afirmația analizată – legătura creată dintre un virus ce a dus la pandemie și un partid politic parlamentar, legal constituit – în mod evident nu contribuie la nici o formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane;

- îndatoririle și responsabilitățile legate de exercitarea libertății de exprimare au o semnificație specială în situații de conflict sau de tensiuni, o grijă particulară trebuie manifestată față de vehicularea prin presă a limbajului urii sau a promovării violenței (pct. 28, lit. e) — în trecutul foarte apropiat al României au avut loc conflicte stradale cu ocazia diferitelor demonstrații, limbajul urii manifestat față de un partid politic este de natură să mențină tensiunea, chiar să ducă la violență; transformarea imaginii oponentului politic în ceva ce trebuie eradicat radicalizează societatea;

- toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar ca în societățile democratice să se sancționeze sau chiar să se prevină orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță, cu condiția ca orice formalitate, condiție, restricție sau amendă impusă să fie proporțională cu legitimitatea invocată (pct.

28, lit. f) — afirmațiile analizate sunt de natură să incite împotriva persoanelor care susțin PSD, justifică ura bazată pe intoleranță;

- se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă (pct. 28, lit. k) — este nevoie de calmarea spiritelor într-un stat unde recent au avut loc demonstrații politice ce au culminat în violență;

- libertatea discursului politic nu este absolut prin natura sa (pct. 28, lit. o) — cum s-a arătat anterior, transformarea oponentului politic în ceva ce trebuie eradicat prin orice mijloace produce efecte grave într-o societate divizată puternic din punct de vedere politic (a se vedea și recente evenimente din SUA, cu o democrație mult mai stabilă).

28. Prin urmare afirmațiile reclamatului, care fac obiectul petiției, nu sunt protejate de art. 10 al **Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale**.

29. Conform prevederilor **O.G. nr. 2 din 2001**, art. 5 alin. 2 lit. a, coroborată cu art. 6 și art. 7, Colegiul director aplică sancțiunea de avertisment, având în vedere condițiile în care au fost făcute afirmațiile (la o conferință de presă în campanie electorală, ca răspuns la întrebarea unui jurnalist.

30. Opinie separată exprimată de Maria Moța și Claudia Sorina Popa – membri Colegiul director

Din punct de vedere al motivării autosesizării, subliniem următoarele:

I. Autosesizarea este nemotivată.

Potrivit art. 13 din Procedura internă de soluționare a petițiilor și sesizărilor din 11.04.2008,

”Autosesizarea cu privire la orice situație, anunț sau eveniment, în privința cărora există indicii cu privire la existența unor fapte care presupun săvârșirea unei fapte de discriminare, poate fi inițiată de oricare membru al Colegiului director, prin întocmirea unei note de autosesizare, motivată ”.

Așa cum a subliniat și reclamatul în punctul de vedere depus, actul de sesizare nu a fost motivat în conformitate cu cerințele legale aplicabile, astfel:

- au fost nominalizate, generic, art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000, fără a se regăsi în cuprinsul autosesizării susțineri argumentate cu privire la cele invocate;
- ca probe, au fost enunțate ”articole de presă” fără să fie nominalizată măcar o publicație;
- la motivele de fapt, s-a reluat declarația domnului Klaus Iohannis, ”(..)Sănătatea românească este amenințată de COVID, iar politica românească de PSD (...)% scoasă din context și fără a se arăta în ce lei mesajul extras din răspunsul dat de către Președintele României unui jurnalist, pretinsa faptă de discriminare, a reprezentat o excludere, restricție sau preferință, așa cum prevede O.G. nr. 137/2000.

1. Potrivit rolului CNCD stabilit prin O.G 137/2000, ne exprimăm opinia că această instituție nu trebuie să se autosesizeze pentru a rezolva disputele politice. Potrivit art 19 din O.G 137/2000, , *Consiliul își exercită atribuțiile în următoarele domenii:*

- a) prevenirea faptelor de discriminare;*
- b) medierea faptelor de discriminare;*

c) *investigarea, constatarea și sancționarea faptelor de discriminare;*

d) *monitorizarea cazurilor de discriminare;*

e) *acordarea de asistență de specialitate victimelor discriminării.*

Consiliul își exercită competențele la sesizarea unei persoane fizice sau juridice ori din oficiu.

CNCD este chemat să vegheze la aplicarea și controlul respectării prevederilor legii în domeniul său de activitate, să contribuie la armonizarea dispozițiilor din cuprinsul actelor normative sau administrative care contravin principiului nediscriminării, și nu să intervină în disputele formațiunilor politice, în perioada campaniei electorale

II. Motivarea opiniei separate pe fond:

2. Afirmările făcute de către partea reclamată au avut loc în cadrul unui interviu în care președintele României a fost întrebat despre recordul negativ de infectări din țara noastră, clarificând, mai exact, de ce la o conferință precedentă s-a concentrat mai mult în a ataca PSD, în defavoarea pandemiei. În consecință, reclamatului i-a fost în mod indirect indusă asocierea, iar fraza **„Sănătatea publică este amenințată de COVID iar politica românească de PSD”** survine după afirmația **„Cu siguranță avem situații diferite.,,** și este succedată de **„Sunt două pericole și trebuie să ne adresăm și într-o parte, și în cealaltă.,,**

Astfel, devine evident faptul că **afirmațiile președintelui nu au avut ca scop restrângerea vreunui drept sau atingerea demnității vreunei entități/ grup de persoane**, scopul urmărit de către Președintele României prin conferința din data de 07.10.2020 constituindu-l informarea și responsabilizarea cetățenilor cu privire la un subiect de interes național, respectiv situația epidemiologică gravă referitoare la evoluția numărului de infectări cu virusul SARS-CoV-2 în contextul blocajului creat, prin reglementarea cu mare întârziere a unor măsuri legislative care aveau drept scop prevenirea și limitarea efectelor epidemiei, fapt care a generat repercusiuni: România a cunoscut în acea perioadă cea mai mare creștere a numărului de cazuri de îmbolnăvire de la debutul epidemiei de COVID-19, cel mai mare număr de decese, precum și de pacienți internați în secțiile de terapie intensivă.

Partea reclamată nu a dorit acesta să disemineze opinii legate de o anumită comunitate politică ori a urmărit doar informarea asupra unui subiect de interes public (vezi Jersild c. Danemarca). În speță, **declarațiile părții reclamate au reprezentat asocierea dintre efectele noului coronavirus asupra sănătății publice, în sensul copleșirii sistemului sanitar și consecințele pe care perpetuarea influenței unui partid le poate avea asupra politicii unui stat.**

3. Utilizarea acestor exprimări de către Președintele României în cadrul conferinței de presă organizată în contextul pandemiei de Covid, nu poate fi reținută ca fiind discriminatorie. Întrucât aceste susțineri nu au avut și nu puteau avea ca scop restrângerea. Înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege. în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice. Președintele României a subliniat în cadrul acestei conferințe de presă că **”autoritățile**

au reacționat corect, însă dați-mi voie să revin la mesajul pe care l-am spus de multe ori: nu se poate aștepta nimeni ca Guvernul singur să stăpânească epidemia, este o răspundere partajată. Autoritățile au partea lor de răspundere (...), dar fiecare dintre noi, deci cetățeanul are probabil răspunderea mai mare fiindcă boala nu se răspândește de la o autoritate la altă autoritate sau din instituție în instituție. Boala se răspândește de la om la om și de aceea răspunderea noastră individuală este foarte mare și nu este bine să amestecăm aceste lucruri, dar câteodată politicienii se bagă și unde nu trebuie și cu siguranță vă amintiți că ***PSD a ținut în Parlament câteva săptămâni o lege care trebuia dată urgent pentru a permite Guvernului să ia măsuri exact pentru îngrădirea epidemiei.***”

Prin urmare, Președintele României a arătat că pentru limitarea infectării cu virusul SARS-CoV-2 în rândul populației, ar fi fost necesară reglementarea cu prioritate a acestor măsuri, menționând elemente de facto administrative, care puteau avea drept consecință întârzierea măsurilor necesare luptei cu pandemia (Proiectul Lege privind instituirea unor măsuri în domeniul sănătății publice în situații de risc epidemiologie și biologic).

4. În opinia majoritară, nu se evidențiază niciun element de fapt care ar permite, sub aspectul scopului sau efectului creat, reținerea unui comportament factual de restricție, preferință, excludere sau deosebire aplicat vreunei categorii/grup de persoane, în raport cu persoane aflate în situații anologice, din cauza unui criteriu determinat și care au avut drept consecință juridică afectarea unui drept prevăzut de lege în beneficiul lor.

În plus, comportamentul manifestat în public, la data de 07.10.2020, de către domnul Klaus Wemer Iohannis nu se încalcă prevederile art. 15 din O.G. nr. 137/2000 iar fapta nu a fost săvârșită cu vinovăție.

Declarația din data de 07.10.2020 nu a creat o atmosferă de intimidare, ostilă, degradantă, umilitoare sau ofensatoare împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități, Conținutul afirmațiilor (din data de 07.10.2020) - nici sub acest aspect nu se evidențiază vreun element de instigare împotriva vreunei persoane sau categorii dintre cele prevăzute de O.G. nr. 137/2000 sau pe baza vreunui dintre criteriile indicate de acest act normativ. Instigarea la ură - Instigarea la discriminare presupun ca acțiunile să aibă o anumită consistență prin care să creeze un real pericol, deoarece instigarea presupune determinarea la săvârșirea unor fapte incriminate de lege.

5. Președintele României nu a urmărit să lezeze în niciun fel cetățenii români care au anumite convingeri politice. Obiectivul urmărit de Președintele României este important întrucât vizează informarea tuturor cetățenilor, fără vreo deosebire, asupra unui subiect de interes public național - sănătatea populației.

Mesajul afirmațiilor nu reflectă intenția autorului de a ofensa ori denigra persoane sau categorii dintre cele prevăzute de O.G. nr. 137/2000 ci vizează, pe acei politicieni care reprezentau majoritatea în Parlamentul României și care ar fi trebuit să reglementeze măsurile sanitare, de urgență, în vederea limitării răspândirii/transmiterii virusului SARS-CoV-2 în rândul populației.

6. Referitor la rolul în societate al persoanei autor al afirmațiilor, determinant din perspectiva analizei limitei libertății de exprimare, trebuie reținut că, în speță, este analizată declarația unui om politic, care îndeplinește cea mai înaltă funcție în stat, cea

de Președinte al României.

CEDO a evidențiat că acest drept, al omului politic "(...) acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și pe cele care șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței, spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică (...)" .

Din perspectiva analizei limitelor libertății de exprimare, această calitate are o importanță deosebită din perspectiva caracterului fundamental al libertății dezbaterii politice într-o societate democratică. Astfel, atât literatura de specialitate, cât și practica CEDO, rețin că "libertatea de exprimare este prețioasă pentru orice persoană, dar în mod deosebit are un caracter indispensabil pentru persoanele alese în funcții de demnitate publică. pentru partidele politice și pentru membrii acestora, deoarece ei îi reprezintă pe aceia care le dau votul, răspund preocupărilor acestora și le apără interesele".

CEDO a statuat că art. 10 al Convenției nu permite restrângeri ale libertății de exprimare în cazul discursului politic sau al celui care privește chestiuni de interes general (Wingrove c. Regatului Unit; Thorgeir Thorgeirson c. Islandei). Or, în cazul de față, sănătatea publică este o chestiune de interes general.

III. Anumite aspecte invocate în motivarea opiniei majoritare nu își regăsesc aplicabilitatea în speță

a)- Invocarea Deciziei nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale omite faptul că articolele 205, 206 și 207 din Codul penal au fost declarate neconstituționale. Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale consideră că dreptul la demnitate este una dintre valorile supreme, iar lezarea acestui drept poate fi sancționată chiar și penal: „Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 din Codul penal, îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este necircumstanțiat, iar săvârșirea lor se poate produce direct, prin viu grai, prin texte publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale.

Indiferent de modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit — simpli cetățeni, oameni politici, ziarști etc. —, faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană, demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ele ar conduce la reacția de facto a celor ofensați și la conflicte permanente, de natură să facă imposibilă conviețuirea socială, care presupune respect față de fiecare membru al colectivității și prețuirea în justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art.1 alin.(3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme.

În data de 18 ianuarie 2007, Curtea Constituțională a decis că dispozițiile art.1 pct.56 din Legea nr.278/2006 referitoare la abrogarea articolelor 205, 206 și 207 din Codul penal sunt neconstituționale.

În urma publicării acestei decizii a Curții Constituționale, în jurisprudență, această situație a fost interpretată diferit de către organele judiciare. Unele parchete și instanțe au concluzionat că infracțiunile de insultă și calomnie sunt în continuare incriminate, iar alte parchete și instanțe au apreciat că aceste infracțiuni nu sunt incriminate. Astfel, au fost date soluții întemeiate pe articolul 10, litera b) din Codul de procedură penală respectiv: fapta nu este prevăzută de legea penală, dar și soluții de condamnare.

Pe data de 25 august 2010, Procurorul General al României, a promovat un recurs în interesul legii, în vederea lămuririi și stabilirii consecințelor deciziei Curții Constituționale nr. 62 din 18 ianuarie 2007 privind neconstituționalitatea articolelor 205, 206 și 207 din Codul penal iar în data de 18 octombrie 2010, Secțiunile Unite de la instanța supremă au dezbătut recursul în interesul legii și au hotărât că **infracțiunile de insultă și calomnie nu trebuiesc reîncriminate**. Prin această decizie s-a pus capăt caracterul neunitar al jurisprudenței și s-a deschis calea către o aplicare unitară a legii în această materie.

De asemenea, includerea în opinia majoritară a următoarelor ca practica invocată în prezenta speta, nu își are rolul, întrucât fac referire la opiniile religioase, ori în descrierea faptelor prezentate, nu este vorba de criteriul religie:

b)- deciziile HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49; și GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979 sunt invocate deși fac referire la situații de discriminare declanșate pe criteriul religios. „**În contextul opiniilor religioase și credințelor este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, offensează alții, profanează sau care reprezintă o ingerință în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbateră publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane; statele au o marjă de apreciere când reglementează libertatea de exprimare în relație cu afirmații care offensează convingerile personale, în special cele morale sau religioase** (OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49; WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 52; GÜNDÜZ împotriva TURCIEI, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 37);

c)- în cazul moralității nu este posibil să se ajungă la un concept uniform european **privind semnificația religiei în societate**; chiar și în interiorul unui stat pot exista variații ale conceptului; prin urmare nu este posibil să se ajungă la o definiție comprehensivă privind ce reprezintă o limitare permisibilă a libertății de exprimare dacă exprimarea se îndreaptă împotriva sentimentului religios al altora; o marjă de apreciere trebuie lăsată prin urmare autorităților naționale în a stabili necesitatea unei astfel de limitări; această situație însă nu exclude o supervizare din partea CEDO (OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 50; WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 58);

d) Punctele p, q, r, s, t din Opinia majoritară reprezintă doar o înșiruire de soluții ale organismelor internaționale (CEDO) fără legătură directă cu cauza.

IV. Anumite aspecte invocate în opinia majoritară profită reclamatului, respectiv cele menționate la punctele k, l, m și n din Autosesizare:

k) se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă; statele au o anumită marjă de apreciere privind existența nevoii, dar această apreciere se completează cu supervizarea europeană atât a legislației cât și a modului de aplicare al legislației de instanțele independente; CEDO este împuternicit să ofere interpretarea în ce măsură restricția sau sancționarea este reconciliabilă cu libertatea de exprimare (LINGENS împotriva AUSTRIEI, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 39; OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 50; WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 53; INCAL împotriva TURCIEI, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, §

52; LEHIDEUX și ISORNI împotriva FRANȚEI, nr 55/1997/839/1047, 23 septembrie 1998, etc);

l) în exercitarea supervizării, **CEDO analizează atât conținutul cât și contextul afirmațiilor în cauză**; restrângerea trebuie să fie proporțională cu legitimitatea restrângerii, autoritățile trebuie să justifice relevanța și suficiența lor (JERSILD împotriva DANEMARCEI [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31; INCAL împotriva TURCIEI, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 52; etc) trebuie să existe o proporționalitate între impactul afirmației sancționate și sancțiune (LINGENS împotriva AUSTRIEI, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 40; GERGER împotriva TURCIEI, nr 24919/94, 8 iulie 1999, § 50; ȘENER împotriva TURCIEI, nr. 26680/95, 18 iulie 2000, § 39);

m) Convenția nu lasă prea mult spațiu restricțiilor în domeniul discursurilor politice sau discursurilor care ating interesul general; permisivitatea privind criticile față de guvern trebuie să fie mai pronunțată decât privind cetățeni privați, chiar și politicieni; într-un sistem democratic **acțiunile guvernului trebuie urmărite îndeaproape nu doar de către autoritățile legislative și judiciare, dar și de opinia publică**; poziția dominantă ce ocupă guvernul îi recomandă să nu utilizeze sancțiunile penale, întrucât are alte posibilități de a răspunde la atacuri și critici injuste; autorităților competente ale statului rămân suficiente posibilități de a adopta, în calitatea lor de garanți ai ordinii publice, măsuri de sancționare adecvate fără ca acestea să devină excesive; totuși în situația în care afirmațiile incită la violență împotriva unor persoane sau oficiali ori împotriva unui segment al societății, **autoritățile statului se bucură de o apreciere mai largă când examinează necesitatea restrângerii libertății de exprimare** (CASTELLS împotriva SPANIEI, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42; WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 58; INCAL împotriva TURCIEI, nr. 41/1997/825/1031, etc);

n) libertatea de exprimare are o importanță specială pentru politicieni sau persoanele alese ca reprezentanții unui electorat, care trebuie să-și atragă atenția asupra preocupării lor; **limitarea libertății de exprimare pentru un politician aflat în opoziție sau pentru un parlamentar solicită un examen mai temeinic din partea CEDO** (CASTELLS împotriva SPANIEI, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42; INCAL împotriva TURCIEI, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 46);

Concluzii

Asadar, libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale și are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție, constituind trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabile de dezvoltare.

În nenumăratele decizii asupra libertății de exprimare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acest drept „acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și acele care șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței, spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică. (CEDO, Lingens c. Austriei,).

Potrivit Constituției, președintele nu poate fi membrul unui partid pe durata cât este

președinte, dar nici nu spune că nu poate să critice un alt partid. În acest sens s-a pronunțat CCR în anul 2007, în Dosarul nr.384H/2007, cu referire la atitudinea și exprimările domnului Traian Băsescu față de anumite personalități publice și formațiuni politice. Potrivit art.84 alin.(2) din Constituție, Președintele României se bucură de imunitate în condițiile art.72 alin.(1), adică pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului. În raport cu scopul politic urmărit, manifestările Președintelui, pot fi caracterizate ca opinii politice și sunt protejate de imunitatea prevăzută de textul citat din Constituție. În acest sens, Curtea amintește considerentele Deciziei sale nr.53 din 28 ianuarie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.144 din 17 februarie 2005, în care se statuau următoarele: *"Curtea constată că opiniile, judecățile de valoare sau afirmațiile titularului unui mandat de demnitate publică - așa cum este Președintele României, autoritate publică unipersonală, ori cum este conducătorul unei autorități publice -, referitoare la alte autorități publice... rămân în cadrul limitelor libertății de exprimare a opiniilor politice, cu îngrădirile prevăzute de art.30 alin.(6) și (7) din Constituție."*

Asadar, Curtea a constatat că Președintele României poate, în virtutea prerogativelor și a legitimității sale, să exprime opinii și opțiuni politice, să formuleze observații și critici cu privire la funcționarea autorităților publice și a exponenților acestora, să propună reforme sau măsuri pe care le apreciază dezirabile interesului național.

Pentru considerentele de mai sus, având în vedere obiectivul urmărit de către partea reclamată, conținutul declarațiilor, contextul în care a avut loc, apreciem că, în speță „nu este o ingerință în libertatea de exprimare, respectiv, fapta sesizată, nu constituie contravenție potrivit prevederilor art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

31. Opinie separată formulată de Haller István privind sancționarea faptei:

1. Art. 26 alin. 1 din **O.G. nr. 137/2000** prevede: *„Contravențiile prevăzute la art. 2 alin. (2), (4), (5) și (7), art. 6-9, art. 10, art. 11 alin. (1), (3) și (6), art. 12, 13, 14 și 15 se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 30.000 lei, dacă discriminarea vizează o persoană fizică, respectiv cu amendă de la 2.000 lei la 100.000 lei, dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate.”*

2. Consider că reclamatului trebuia să i se aplice o amendă contravențională de 10.000 lei având în vedere următoarele:

- a) discriminarea a vizat un grup de persoane;
- b) afirmația a fost făcută de o persoană cu o funcție extrem de importantă în stat, fiind un principal formator de opinie;
- c) mesajul a fost transmis la un număr mare de persoane;
- d) reclamatul a mai fost sancționat anterior, iar din aceste sancțiuni nu a reușit să înțeleagă gravitatea unor afirmații similare;
- f) fapta a fost comisă în perioada unei campanii electorale, iar, conform prevederilor constituționale, președintele trebuia să fie echidistant față de toate partidele politice.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată,

**COLEGIUL DIRECTOR
HOTĂRĂȘTE:**

1. Se resping excepțiile procedurale invocate de partea reclamată (cu unanimitatea membrilor prezenți la ședință);
2. Fapta reclamatului reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1, și art. 15 din **O.G. nr. 137/2000** (cu 6 voturi pentru, 2 împotriva);
3. Aplică sancțiunea de avertisment conform prevederilor **O.G. nr. 2 din 2001**, art. 5 alin. 2 lit. a, coroborată cu art. 6 și art. 7 (cu 5 voturi pentru, 1 împotriva);
4. O copie a prezentei hotărâri se va comunica reclamatului.

VI. Modalitatea de plată a amenzii: –

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ**.

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări online din data de 17.02.2021 au fost: ASZTALOS Csaba Ferenc – Membru, DIACONU Adrian – Membru, GRAMA Horia – Membru, HALLER István – Membru, JURA Cristian – Membru, MOȚA Maria – Membru, OLTEANU Cătălina – Membru, POPA Claudia Sorina - Membru

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui C.N.C.D. nr. 138 din 24.03.2020.

**ASZTALOS Csaba Ferenc
Membru Colegiul Director,
Președinte C.N.C.D.**

Data redactării: 22.03.2021

*Motivată: Haller István
Maria Moța pct. 30
Tehnoredactată: A.S.*

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.